

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

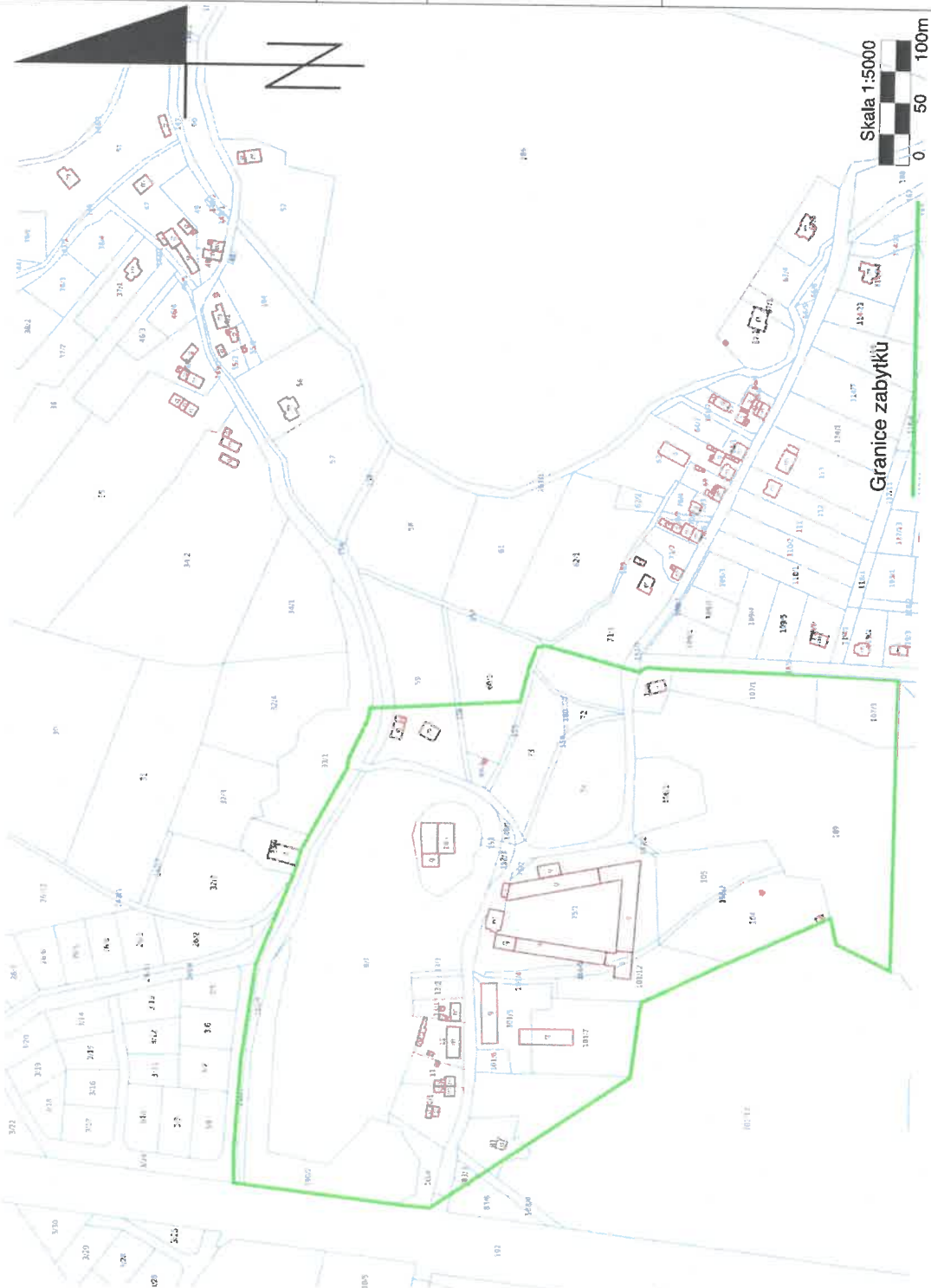
1. Nazwa

**HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY
WSI BAGIENIEC**

2. Czas powstania

XIV w.

9. Materiały graficzne

3. Miejscowość

BAGIENIEC

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

województwo: **DOLNOŚLĄSKIE**

powiat: **ŚWIDNICKI**

gmina: **JAWORZYNA ŚLĄSKA**

6. Współrzędne geograficzne

50°53'22"N 16°28'54"E

7. Użytkowanie obecne

MIESZKALNE

ROLNICZE

8. Stan zachowania

4

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

NAZWY: Tychenow (1307 r.), Teuchenau (1667 r.), Teichenau (1786–1945 r.), Tychonów (1945 r.), Bagieniec (1947 r.).

HISTORIA:

Bagieniec wzmiankowany jest pierwszy raz w źródłach w 1307 r. oraz w 1318 r., kiedy to potwierdzono przynależność wsi należne dla kościoła w Wierzbnej. Pierwotnie w miejscowości istniała wieża rycerska. W 1366 r. właścicielem wsi był Konrad von Rohrau, później należała ona do świdnickiego patrycjatu. W 1542 r. posiadaczem Bagieńca był Hans Eichler, kolejno zaś osada była częścią lenna elektora saskiego. W dobie reformacji, ówczesni właściciele wsi, rodzina von Luck, przyjęli luteranizm, wznosząc zburzony w 1709 r. niewielki kościół. Dominantą w krajobrazie wsi był wielokrotnie przebudowywany w XVI, XVII i XVIII w. pałac, założony na miejscu wieży rycerskiej. W 1775 r. dobra w Bagieńcu stały się własnością rodziny von Zedlitz, która to rodzina posiadała je aż do zakończenia II wojny światowej. W 1785 r. Bagieniec liczył sobie 187 mieszkańców, w tym 3 zagrodników oraz 22 chałupników. W 1830 r. w Bagieńcu zamieszkiwało 215 mieszkańców, w tym 34 katolików. W miejscowości wymienia się wówczas 33 domostwa, pałac z folwarkiem, szkołę ewangelicką, dwa młyny wodne oraz browar. W 1845 r. liczba mieszkańców wsi wzrosła do 281 osób. W Bagieńcu pracowało wówczas 15 rzemieślników, browarnik, hodowano zaś 450 sztuk owiec. Na przelomie XIX i XX w. Bagieniec był niewielką miejscowością, z nieregularną zabudową, której centrum stanowił dwór i zabudowania folwarku. Ostatnim właścicielem majątku w Bagieńcu przed zakończeniem II wojny światowej był Carl August von Zedlitz-Leipe. W ostatnich 20 latach obserwuje się niewielki rozwój przestrzenny wsi, polegający na wznoszeniu nowych budynków mieszkalnych. Na terenie miejscowości przeważa skromna zabudowa mieszkalno-gospodarcza z przelomu XIX i XX w.

Istniejące zagrożenia, postulaty konserwatorskie, źródła i literatura –
załącznik do karty ewidencyjnej nr 1.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

24 czerwiec 2023 r.

Kamil Pawłowski

Kamil Pawłowski

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 1

1. Miejscowość	BAGIENIEC	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	JAWORZYNA ŚLĄSKA	HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI BAGIENIEC	ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA POSTULATY KONSERWATORSKIE ŹRÓDŁA I LITERATURA
3. Powiat	ŚWIDNICKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		

ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA:

- przekształcenia istniejącego układu ruralistycznego wynikające z dużego rozwoju zabudowy usługowej i mieszkaniowej oraz infrastruktury użytkkowej;
- modernizacja istniejącej, historycznej zabudowy z wykorzystaniem materiałów i rozwiązań ahistorycznych;
- brak działań związanych z zachowaniem i odpowiednim zabezpieczeniem elementów zespołu dworsko-parkowego (pałac, park pałacowy).

POSTULATY KONSERWATORSKIE:

- zachowanie charakterystycznych cech układu ruralistycznego, objętego ochroną konserwatorską;
- w przypadku nowych inwestycji zachowanie cech typowych architektury regionalnej, tj. bryły, formy elewacji i kształtów dachów, materiałów wykończeniowych;
- modernizacja istniejącej zabudowy mieszkalno-gospodarczej z poszanowaniem substancji zabytkowej, bryły i formy;
- lokowanie nowej zabudowy mieszkalnej w linii zabudowy historycznej;
- zachowanie historycznej zieleni wiejskiej oraz elementów małej architektury sakralnej (kaplica cmentarna oraz cmentarz wiejski);
- eliminacja elementów ahistorycznych, powstałych po 1945 r. niewpisujących się w historyczny układ ruralistyczny.

ŹRÓDŁA I LITERATURA:

- Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien, Breslau 1830.*
- Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien, 1845.*
- Nowotny S., *Leksykon historii wsi powiatu świdnickiego do 1945 r.*, Świdnica 2018.
- *Słownik geografii turystycznej Sudetów*, T. 20, *Masyw Ślęży, Równina Świdnicka, Kotlina Dzierżoniowska*, red. M. Staffa, Wrocław 2005.
- Zimmermann F.A., *Beyträge zur Beschreibung von Schlesien*, T. 5, Brieg 1785.

Kartografia

- Messtischblatt, *Schweidnitz*, [1856 r.], *Königliche Preussische Landesaufnahme*;
- Messtischblatt, *Schweidnitz 5164*, 1932 r.

24 czerwiec 2023 r.

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

Kamil Pawłowski

dr Kamil Pawłowski

